

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ
РІШЕННЯ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ
ПЕРШИЙ СЕНАТ

у справі за конституційними скаргами Гасяка Віталія Валерійовича, Диняка Сергія Васильовича, Маклашевського Віталія Вікторовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 14³, частини другої статті 132¹, частини восьмої статті 258, частини четвертої статті 279⁵ Кодексу України про адміністративні правопорушення

Київ
11 грудня 2025 року
№ 7-р(І)/2025

Справа № 3-119/2023(223/23, 277/23, 250/24)

Перший сенат Конституційного Суду України у складі суддів:

Петришина Олександра Віталійовича – головуючого, доповідача,
Барабаша Юрія Григоровича,
Грищук Оксани Вікторівни,
Кичуна Віктора Івановича,
Олійник Алли Сергіївни,
Совгирі Ольги Володимирівни,
Філюка Петра Тодосьовича,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційними скаргами Гасяка Віталія Валерійовича, Диняка Сергія Васильовича, Маклашевського Віталія Вікторовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 14³, частини другої статті 132¹, частини восьмої статті 258, частини четвертої статті 279⁵ Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Заслухавши суддю-доповідача Петришина О.В. та дослідивши матеріали справи,

Конституційний Суд України**у с т а н о в и в:**

1. Суб'єкти права на конституційну скаргу – Гасяк В.В., Диняк С.В., Маклашевський В.В. – звернулися до Конституційного Суду України з клопотаннями перевірити на відповідність Конституції України (конституційність) частину першу статті 14³, частину другу статті 132¹, частину восьму статті 258, частину четверту статті 279⁵ Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – Кодекс).

Відповідно до частини першої статті 14³ Кодексу „адміністративну відповідальність за правопорушення у сфері безпеки на автомобільному транспорті, передбачені частиною другою статті 122², частинами другою і третьою статті 132¹ цього Кодексу, зафіксовані за допомогою засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі в автоматичному режимі (за допомогою комплексу технічних засобів автоматичного визначення вагових, габаритних та інших параметрів транспортного засобу з функціями фотозйомки та/або відеозапису, що функціонують згідно із законодавством про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах), несе відповідальна особа – фізична особа або керівник юридичної особи, за якою зареєстровано транспортний засіб, а в разі якщо до Єдиного державного реєстру транспортних засобів внесено відомості про належного користувача відповідного транспортного засобу – належний користувач транспортного засобу, а якщо в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань на момент запиту відсутні відомості про керівника юридичної особи, за якою зареєстрований транспортний засіб, – особа, яка виконує повноваження керівника такої юридичної особи“.

За частиною другою статті 132¹ Кодексу перевищення установлених законодавством габаритно-вагових норм під час руху великогабаритними і великоваговими транспортними засобами автомобільними дорогами, вулицями або залізничними переїздами має наслідком накладення штрафу в розмірі: п'ятсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян – у разі перевищення

установлених законодавством габаритно-вагових норм від 5% до 10% включно; одна тисяча неоподатковуваних мінімумів доходів громадян – у разі перевищення установлених законодавством габаритно-вагових норм понад 10%, але не більше 20%; дві тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян – у разі перевищення установлених законодавством габаритно-вагових норм понад 20%, але не більше 30%; три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян – у разі перевищення установлених законодавством габаритно-вагових норм понад 30%.

У частині восьмій (на сьогодні – частина одинадцята) статті 258 Кодексу зазначено, що „у разі виявлення адміністративного правопорушення у сферах забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованого за допомогою працюючих в автоматичному режимі спеціальних технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, безпеки на автомобільному транспорті, зафіксовані за допомогою засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі в автоматичному режимі, правопорушення, передбаченого статтею 132² цього Кодексу, та/або порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксованих у режимі фотозйомки (відеозапису), протокол про адміністративне правопорушення не складається, а постанова у справі про адміністративне правопорушення виноситься без участі особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Копії постанови у справі про адміністративне правопорушення та матеріалів, зафіксованих за допомогою працюючих в автоматичному режимі спеціальних технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, надсилаються особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, протягом п'ятнадцяти днів з дня винесення такої постанови, крім випадку, передбаченого частиною сьомою статті 279¹ цього Кодексу“.

Згідно з частиною четвертою статті 279⁵ Кодексу „постанова про накладення адміністративного стягнення за правопорушення, передбачені статтею 132² цього Кодексу, та правопорушення у сфері безпеки на автомобільному транспорті, зафіксовані за допомогою засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі в автоматичному режимі, може

виноситися без участі особи, яка притягається до адміністративної відповідальності“.

На думку Гасяка В.В., Диняка С.В., частина перша статті 14³ Кодексу не відповідає Конституції України, оскільки порушує принципи індивідуалізації юридичної відповідальності та презумпції невинуватості особи, а встановлення частиною другою статті 132¹ Кодексу надмірного розміру штрафних санкцій є несправедливим та непропорційним. Маклашевський В.В. твердить, що застосування судами у його справі приписів статей 258, 279⁵ Кодексу у взаємозв'язку зі статтями 14³, 132¹ Кодексу порушує його право на захист та право на правову допомогу.

1.1. Відповідно до частини четвертої статті 63 Закону України „Про Конституційний Суд України“ сенат Конституційного Суду України закриває конституційне провадження у справі, якщо під час пленарного засідання будуть виявлені підстави, визначені статтею 62 цього закону.

Конституційний Суд України зауважує, що П'ятий апеляційний адміністративний суд у постанові від 9 квітня 2024 року, яка є остаточним судовим рішенням у справі Маклашевського В.В., частину восьму статті 258, частину четверту статті 279⁵ Кодексу не застосовував для вирішення справи по суті.

Отже, конституційне провадження у справі за конституційними скаргами Гасяка Віталія Валерійовича, Диняка Сергія Васильовича, Маклашевського Віталія Вікторовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини восьмої статті 258, частини четвертої статті 279⁵ Кодексу підлягає закриттю на підставі пункту 1 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – звернення до Конституційного Суду України неналежним суб'єктом.

1.2. Конституційний Суд України, вирішуючи цю справу, враховує те, що підставою для звернення до Конституційного Суду України у цій справі стало, на думку суб'єктів права на конституційну скаргу, ймовірне порушення

конституційних прав та гарантій, визначених статтею 8 (щодо дотримання принципу домірності як складника принципу верховенства права), статтею 61 (щодо індивідуалізації юридичної відповідальності), статтею 62 (щодо презумпції невинуватості) Конституції України. За таких обставин статті 1, 3, 21, 22, 24, 55, 59 Конституції України для цілей розгляду цієї справи не є застосовними.

2. Вирішуючи порушені в конституційних скаргах питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 14³, частини другої статті 132¹ Кодексу, Конституційний Суд України виходить із такого.

2.1. Конституцією України встановлено, що „права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов’язком держави“ (частина друга статті 3); „в Україні визнається і діє принцип верховенства права“ (частина перша статті 8); „Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй“ (частина друга статті 8); „конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані“ (частина друга статті 22); „юридична відповідальність особи має індивідуальний характер“ (частина друга статті 61); „особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду“ (частина перша статті 62); виключно законами України визначаються, зокрема, „діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них“ (пункт 22 частини першої статті 92).

2.2. Конституційний Суд України, розглядаючи питання притягнення осіб до адміністративної відповідальності, зазначав, що:

– „адміністративна відповідальність в Україні та процедура притягнення до адміністративної відповідальності ґрунтуються на конституційних принципах та

правових презумпціях, які зумовлені визнанням і дією принципу верховенства права в Україні“ (перше речення абзацу першого підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини Рішення від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010);

– встановлені Кодексом види адміністративних стягнень спрямовані на забезпечення конституційного правопорядку, безпеки суспільства, прав і свобод людини та є належними заходами, оскільки мають сприяти досягненню мети адміністративної відповідальності [абзац п'ятий підпункту 2.3 пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 21 липня 2021 року № 3-р(II)/2021];

– „санкція за вчинене адміністративне правопорушення має бути домірною і водночас достатньою для того, щоб запобігати вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником (спеціальна превенція), так і іншими особами (загальна превенція)“ [третє речення абзацу третього підпункту 3.3 пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 6 вересня 2023 року № 6-р(I)/2023].

3. Завданням Кодексу є охорона прав і свобод громадян, власності, конституційного ладу України, прав і законних інтересів підприємств, установ та організацій, встановленого правопорядку, зміцнення законності, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі неухильного додержання Конституції і законів України, поваги до прав, честі й гідності інших громадян, до правил співжиття, сумлінного виконання своїх обов'язків, відповідальності перед суспільством (стаття 1).

Для реалізації цих завдань у Кодексі визначено процесуальні гарантії для суб'єктів адміністративної відповідальності, які повинні відповідати конституційним приписам індивідуалізації юридичної відповідальності та презумпції невинуватості.

Відповідно до Кодексу у разі притягнення особи до адміністративної відповідальності має бути встановлено: у чому полягає адміністративне правопорушення (стаття 9); форма вини – умисна (стаття 10) або необережна (стаття 11); суб'єкт адміністративного правопорушення – загальний (стаття 12) або спеціальний (статті 13–16); обставини, що виключають адміністративну відповідальність (статті 17–20); правила накладення стягнення за

адміністративне правопорушення, зафіксоване в автоматичному режимі (стаття 33); обставини, що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення (стаття 247); докази, що підтверджують адміністративне правопорушення (стаття 251); порядок та особливості розгляду справ про адміністративне правопорушення у сфері безпеки на автомобільному транспорті (стаття 279⁵); порядок звільнення відповідальної особи, зазначеної у частині першій статті 14³ Кодексу, від адміністративної відповідальності (стаття 279⁷); порядок інформування відповідальної особи, зазначеної у частині першій статті 14³ Кодексу, про правопорушення у сфері безпеки на автомобільному транспорті (стаття 279⁸); порядок оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення (статті 287–296).

Конституційний Суд України на підставі посутнього аналізу зазначених приписів Кодексу робить висновок, що Кодексом встановлено механізм притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері безпеки на автомобільному транспорті, зафіксовані в автоматичному режимі.

4. Конституційний Суд України зауважує, що предметом конституційного контролю в цій справі є частина перша статті 14³, частина друга статті 132¹ Кодексу.

Вирішуючи цю справу, Конституційний Суд України виходить із того, що норми Кодексу, які належать до предмета конституційного контролю, є складовими елементами механізму притягнення до адміністративної відповідальності й відповідно нормативно визначають спеціального суб'єкта адміністративного правопорушення у сфері безпеки на автомобільному транспорті, санкцію статті за адміністративне правопорушення у сфері безпеки на автомобільному транспорті та окремі особливості розгляду справи про адміністративне правопорушення, що зафіксоване в автоматичному режимі.

Конституційний Суд України зазначає, що питання про відповідність Конституції України (конституційність) частини першої статті 14³, частини другої статті 132¹ Кодексу має вирішуватись із урахуванням приписів статей Загальної та Особливої частин Кодексу, оскільки вони є невід'ємними складовими

елементами єдиного механізму притягнення осіб до відповідальності у сфері безпеки на автомобільному транспорті.

5. Конституційний Суд України у Рішенні від 15 червня 2022 року № 4-р(П)/2022 дійшов висновку, що „Верховна Рада України має повноваження ухвалювати закони з унормуванням підстав та порядку притягнення осіб до адміністративної відповідальності, дотримуючись конституційних норм і принципів“ (абзац перший підпункту 2.3 пункту 2 мотивувальної частини).

Реалізуючи свої конституційні повноваження, Верховна Рада України Законом України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань здійснення габаритно-вагового контролю“ від 11 вересня 2019 року № 54–ІХ (далі – Закон № 54) доповнила Кодекс статтею 14³, його статтю 132¹ – частиною другою. Законом України „Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо окремих питань здійснення габаритно-вагового контролю“ від 29 червня 2021 року № 1582–ІХ (далі – Закон № 1582) статтю 14³, частину другу статті 132¹ Кодексу було викладено в новій редакції.

Конституційний Суд України зважає на те, що суспільна потреба у внесенні відповідних змін до Кодексу була зумовлена безконтрольним рухом транспортних засобів, вагові параметри яких перевищують дозволені норми, внаслідок чого автомобільні дороги зазнають значних руйнувань, що призводить до послаблення обороноздатності держави та необхідності вжиття заходів із попередження передчасного руйнування автомобільних доріг перевантаженими транспортними засобами [Пояснювальна записка до проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань здійснення габаритно-вагового контролю (реєстр. № 1047), ухваленого як Закон № 54].

Ураховуючи викладене, Конституційний Суд України доходить висновку, що ухвалення Закону № 54 та Закону № 1582, якими внесено зміни до Кодексу, узгоджується з Конституцією України в частині повноважень Верховної Ради

України унормувати відповідну сферу суспільних відносин та має легітимну мету.

6. Конституційний Суд України зауважує, що унормування суспільних відносин у сфері безпеки на автомобільному транспорті спрямоване на захист прав усіх учасників дорожнього руху. Особливість нормативного регулювання сфери безпеки на автомобільному транспорті полягає в наділенні учасників дорожнього руху правами та обов'язками, реалізація й виконання яких покликана індивідуалізувати юридичну відповідальність.

Правилами дорожнього руху, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306 зі змінами, встановлено, що „власник транспортного засобу, а також особа, яка використовує такий транспортний засіб на законних підставах, можуть передавати керування транспортним засобом іншій особі, що має при собі посвідчення водія на право керування транспортним засобом відповідної категорії“; „власник транспортного засобу може передавати такий засіб у користування іншій особі, що має посвідчення водія на право керування транспортним засобом відповідної категорії, передавши їй реєстраційний документ на цей транспортний засіб“ (пункт 2.2).

Конституційний Суд України враховує й те, що у випадку передання транспортного засобу іншій особі власник транспортного засобу має право внести відомості про належного користувача транспортного засобу до Єдиного державного реєстру транспортних засобів (далі – Реєстр) для автоматизованого обліку. Процедура внесення відомостей про належного користувача визначена Порядком внесення відомостей про належного користувача транспортного засобу до Реєстру, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2022 року № 1145 зі змінами (далі – Порядок № 1145). Відповідно до пункту 5 Порядку № 1145 відомості щодо належного користувача до Реєстру вносять через територіальні органи з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ України, електронний кабінет водія, портал Дія. Пунктом 6

Порядку № 1145 визначено, що „за внесення до Реєстру відомостей про належного користувача плата не справляється“.

Із наведеного випливає, що наявний обсяг правомочностей у сфері безпеки на автомобільному транспорті дає можливість власникам транспортних засобів вчиняти активні дії щодо відображення актуальних відомостей про фактичного користувача транспортного засобу, який безпосередньо нестиме відповідальність за адміністративні правопорушення, у спосіб, що визначений чинним законодавством.

Конституційний Суд України зауважує, що наразі створено належні правові можливості для власників транспортних засобів вносити інформацію про фактичних водіїв до Реєстру. Бездіяльність власників транспортних засобів щодо невнесення актуальних відомостей про належних користувачів або ж ігнорування потреби в актуалізації даних щодо належних користувачів не повинні залишатись без належного реагування з боку уповноважених органів державної влади.

7. Конституційний Суд України під час вирішення цієї справи зважає на приписи консолідованого тексту Директиви Ради Європи 96/53/ЄС „Про встановлення для деяких дорожніх транспортних засобів, що перебувають в обігу в межах Співтовариства, максимальних дозволених розмірів для внутрішнього та міжнародного дорожнього руху та максимальної дозволеної маси для міжнародного дорожнього руху“ від 25 липня 1996 року (далі – Директива), за якими держави-члени повинні вжити конкретних заходів для ідентифікації транспортних засобів або автопоїздів, що здійснюють переміщення, які ймовірно можуть перевищити максимально дозволену масу та які мають пройти перевірку компетентними органами їх країн задля забезпечення відповідності вимогам Директиви; такі заходи можуть бути вжиті через використання автоматичних систем, установлених на об’єктах дорожньої інфраструктури (абзац перший пункту 1 статті 10d).

Конституційний Суд України зазначає, що виявлення та фіксація адміністративних правопорушень у сфері безпеки на автомобільному транспорті

відбувається в автоматичному режимі за допомогою технічних засобів зважування в русі (*weigh in motion*), що унормовано Порядком фіксації адміністративних правопорушень у сфері безпеки на автомобільному транспорті в автоматичному режимі, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2019 року № 1174 зі змінами (далі – Порядок № 1174).

Відповідно до Порядку № 1174 виявлення порушень габаритно-вагового контролю здійснюють на автоматичних пунктах фіксації адміністративних правопорушень у сфері безпеки на автомобільному транспорті, які представлені комплексом технічних засобів автоматичного визначення вагових, габаритних та інших параметрів транспортного засобу в русі, з одночасною фотозйомкою, відеозаписом (за наявності) та ідентифікацією транспортного засобу за державним реєстраційним номером.

Інформацію від автоматичних пунктів передають до інформаційно-комунікаційної системи у вигляді метаданих – структурованих даних, „які містять відомості про подію, зафіксовану за допомогою автоматичного пункту, характеристики зафіксованого транспортного засобу, необхідні для його ідентифікації, параметри функціонування технічних засобів автоматичного пункту, а також інші дані, необхідні для обліку, пошуку, оцінки та управління такими відомостями“ (абзац третій пункту 2 Порядку № 1174).

У „постанові про накладення адміністративного стягнення за правопорушення, зафіксоване в автоматичному режимі <...> зазначаються виміряні з урахуванням похибки вагові та габаритні параметри транспортного засобу, які перевищили нормативні вагові та/або габаритні параметри транспортних засобів на ділянці автомобільної дороги, а також нормативні габаритно-вагові параметри транспортних засобів на цій ділянці автомобільної дороги“ (абзац перший пункту 17 Порядку № 1174).

Отже, запроваджений порядок регулювання суспільних відносин у сфері безпеки на автомобільному транспорті дає змогу ідентифікувати транспортний засіб, що перебуває у русі на визначеній ділянці автомобільної дороги й перевищує допустимі норми габаритно-вагового контролю, та встановити, якій особі він належить.

8. За частиною другою статті 61 Конституції України юридична відповідальність особи має індивідуальний характер.

Питання щодо індивідуалізації юридичної відповідальності Конституційний Суд України досліджував в аспекті застосування заходів кримінальної та адміністративної відповідальності.

У Рішенні Конституційного Суду України від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010 зазначено, що „необхідність індивідуалізації адміністративної відповідальності передбачена частиною другою статті 33 Кодексу, якою визначено, що при накладенні стягнення враховується характер вчиненого правопорушення, особа порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність“ (друге речення абзацу першого підпункту 4.2 пункту 4 мотивувальної частини).

Крім того, у Рішенні Конституційного Суду України від 15 червня 2022 року № 4-р(II)/2022 зазначено, що „в законодавчому вноормуванні відносин із притягнення особи до адміністративної або кримінальної відповідальності обов'язково має бути дотриманий конституційний принцип індивідуалізації юридичної відповідальності“ (абзац другий підпункту 4.3 пункту 4 мотивувальної частини).

8.1. Оцінюючи частину першу статті 14³ Кодексу на предмет дотримання принципу індивідуалізації юридичної відповідальності, Конституційний Суд України бере до уваги той факт, що у ній не встановлено відповідальності за адміністративне правопорушення, а лише визначено спеціального суб'єкта, який нестиме відповідальність за правопорушення у сфері безпеки на автомобільному транспорті у випадку вчинення правопорушення, відповідальність за яке передбачена Кодексом.

Аналіз частини першої статті 14³ Кодексу свідчить про те, що відповідальність за адміністративні правопорушення у сфері безпеки на автомобільному транспорті законодавець поклав на фізичних осіб, які є власниками або належними користувачами транспортного засобу, або ж обіймають посаду керівника юридичної особи, або виконують повноваження

керівника юридичної особи, якій належить транспортний засіб, незалежно від того, здійснювали вони керування транспортним засобом у момент учинення адміністративного правопорушення чи ні.

8.2. Ураховуючи наведене, Конституційний Суд України вважає, що в частині першій статті 14³ Кодексу закладено презумпцію факту, за якою відповідальну особу на момент правопорушення *prima facie* (на перший погляд) вважають такою, що керувала транспортним засобом. Таке унормування є виправданим з огляду на шкоду, якої можуть завдати транспортні засоби, допущені до руху з перевищенням норм габаритно-вагового контролю, та узгоджується із потребою у забезпеченні безпеки дорожнього руху та безпеки на автомобільному транспорті, захисту інтересів суспільства та держави в цілому. Така презумпція може бути спростована відповідальною особою у спосіб, визначений законодавцем у межах адміністративних процедур або в судовому порядку.

Отже, частина перша статті 14³ Кодексу не суперечить принципу індивідуалізації юридичної відповідальності, установленому частиною другою статті 61 Конституції України.

9. Конституційною гарантією, яка забезпечує справедливий судовий розгляд та ефективний судовий захист, є принцип презумпції невинуватості.

Конституційний Суд України зауважує, що з конституційного принципу презумпції невинуватості не випливає заборони щодо застосування презумпції факту під час встановлення адміністративної відповідальності.

Аналогічного висновку дійшов Конституційний Суд Чеської Республіки, який у рішенні від 16 травня 2018 року (Pl. ÚS 15/16) констатував відсутність процесуальних перешкод для об'єктивної відповідальності за адміністративне правопорушення. Цей суд зазначив, що у справах, де вирішується питання про об'єктивну відповідальність власника транспортного засобу, „державна повинна нести тягар доказування щодо фактичного висновку про те, що під час користування транспортним засобом було порушено встановлені в законі

обов'язки або правила дорожнього руху, й таке діяння містить ознаки правопорушення. Крім того, доказуванню підлягає наявність достатніх підстав для ініціювання розгляду справи за відповідне адміністративне правопорушення, зокрема й те, що було вжито потрібних заходів для встановлення особи, яка вчинила правопорушення. Якщо ці умови виконані, відповідальність користувача транспортного засобу виникає як юридичний наслідок незалежно від його вини“ (пункт 95); безпосередньо з принципу презумпції невинуватості „не впливають жодні обмеження для встановлення фактичних обставин кримінальних злочинів або адміністративних проступків. Такі обмеження можуть впливати з інших конституційних засадничих прав і свобод залежно від характеру правопорушення та юридичних наслідків, пов'язаних із його вчиненням“ (пункт 96).

Конституційний Суд України робить висновок, що власники транспортних засобів або уповноважені ними особи зобов'язані добросовісно й неухильно дотримуватись установлених чинним законодавством у сфері безпеки на автомобільному транспорті правил та обмежень щодо габаритно-вагових норм транспортних засобів. Експлуатація транспортних засобів не повинна завдавати шкоди іншим учасникам дорожнього руху, суспільству та державі.

Отже, установлення в Кодексі відповідальності *prima facie* не суперечить принципу презумпції невинуватості, закріпленому частиною першою статті 62 Конституції України, та є виправданим заходом превентивного контролю у сфері безпеки на автомобільному транспорті.

10. Оцінюючи відповідність частини другої статті 132¹ Кодексу принципу верховенства права, закріпленому в частині першій статті 8 Основного Закону України, Конституційний Суд України зауважує, що „принцип верховенства права, зокрема така його вимога, як принцип домірності, є взаємопов'язаними фундаментальними засадами функціонування усїєї юридичної системи України <...> конкретні санкції за адміністративні правопорушення мають бути справедливими та відповідати принципів домірності“ [абзац четвертий пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 21 липня 2021 року № 3-р(II)/2021].

За Конституцією України власність зобов'язує; власність не повинна використовуватись на шкоду людині і суспільству (частина третя статті 13); використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства (частина сьома статті 41).

Конституційний Суд України зазначає, що приписи статті 41 Конституції України співвідносні з приписами статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (далі – Конвенція) щодо права власності, права добросовісного володіння та меж здійснення цих прав.

Європейський суд з прав людини неодноразово у своїх рішеннях зазначав, що втручання у право власності у вигляді стягнення за адміністративне правопорушення підпадає під сферу дії абзацу другого статті 1 Першого протоколу до Конвенції. Для того, щоб таке втручання співвідносилось зі статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, „захід втручання має відповідати трьом умовам: він має бути правомірним, мати легітимну мету та забезпечувати справедливий баланс між загальним інтересом суспільства й засадничими правами особи“ [рішення у справі *Красва проти України/Krayeva v. Ukraine* від 13 січня 2022 року (заява № 72858/13), § 24].

Конституційний Суд України у Рішенні від 6 вересня 2023 року № 6-р(І)/2023 зазначив, що «будь-яке втручання у право власності має ґрунтуватися на законі, бути спрямованим на досягнення легітимної мети та пропорційним, тобто забезпечувати „справедливий баланс“ між інтересами суспільства і цим правом» (друге речення абзацу п'ятого підпункту 5.2 пункту 5 мотивувальної частини).

Належне функціонування транспортної інфраструктури є однією з головних умов її ефективного та безпечного використання. Допущення до руху транспортних засобів, а також користування ними з порушенням установлених норм габаритно-вагового контролю характеризують як суспільну небезпеку, що містить ризики завдання шкоди інтересам суспільства та держави в цілому. Водночас розміри штрафів, що визначені у санкції частини другої статті 132¹ Кодексу, окрім покарання, спрямовані на те, щоб забезпечити економічну

невигідність та комерційну недоцільність діяльності, пов'язаної із перевезенням вантажів із перевищенням установлених норм габаритно-вагового контролю.

Із наведеного випливає, що законодавчий механізм притягнення відповідальної особи до адміністративної відповідальності у сфері безпеки на автомобільному транспорті спрямований на забезпечення балансу між потребою у запобіганні правопорушенням у цій сфері та забезпеченням прав і свобод людини під час застосування відповідних адміністративних процедур.

Ураховуючи викладене, Конституційний Суд України доходить висновку, що відповідальність за адміністративні правопорушення у сфері безпеки на автомобільному транспорті, що установлена частиною другою статті 132¹ Кодексу, є домірним засобом превентивного контролю, має легітимну мету та узгоджується з міжнародними стандартами відповідальності за адміністративні правопорушення у сфері дорожнього руху та безпеки на автомобільному транспорті.

Отже, частина друга статті 132¹ Кодексу є такою, що не суперечить Конституції України.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150, 151¹, 151², 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 36, 62, 63, 65, 67, 74, 84, 88, 89, 92, 94 Закону України „Про Конституційний Суд України“

Конституційний Суд України

у х в а л и в:

1. Визнати такими, що відповідають Конституції України (є конституційними), частину першу статті 14³, частину другу статті 132¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення.

2. Закрити конституційне провадження у справі за конституційними скаргами Гасяка Віталія Валерійовича, Диняка Сергія Васильовича, Маклашевського Віталія Вікторовича щодо відповідності Конституції України

(конституційності) частини восьмої статті 258, частини четвертої статті 279⁵ Кодексу України про адміністративні правопорушення на підставі пункту 1 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – звернення до Конституційного Суду України неналежним суб’єктом.

3. Рішення Конституційного Суду України є обов’язковим, остаточним та таким, що не може бути оскаржено.

Рішення Конституційного Суду України підлягає опублікуванню у „Віснику Конституційного Суду України“.

**ПЕРШИЙ СЕНАТ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**